

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 133/2011-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. J. B., Z., zastúpeného Mgr. B. M., pre namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 vo výroku o trovách konania a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. B. vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd a právo pokojne užívat' svoj majetok pod'ľa .l. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 vo výroku o trovách konania p o r u š e n  e b o l o .

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Trenčíne na d'ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Trenčíne j e p o v i n n  y uhradiť Ing. J. B. trovy konania v sume 254,88  (slovom dvestopat'desiatštyri eur a osemdesiatosem centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na ucet jeho právného zástupcu spoločnosti Advokátska kancelária s. r. o., T.

O d  o v o d n e n i e :

I.

ústavný súd Slovenskej republiky (d'ďalej len „ústavný súd“) pod'ľa č 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (d'ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. S 133/2011-15 z 29. marca 2011 prijal na d'ďalšie konanie s'aznosť Ing. J. B. (d'ďalej len „s'ťažovateľ“) pre namietané porušenie základného práva vlastniť majetok pod'ľa .l. 20 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky (d'ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu pod'ľa .l. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie pod'ľa .l. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (d'ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívat' svoj majetok pod'ľa .l. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (d'ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (d'ďalej len „krajský súd“) . k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 vo výroku o trovách konania.

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

«Sťažovateľ sa stal účastníkom občianskeho súdneho konania, začatého na Okresnom súde Trenčín dňa 5. 12. 2007 pod sp. zn. 19 C/267/2007, na základe žaloby podanej žalobcom J. H., bytom T., proti sťažovateľovi ako žalovanému o vydanie bezdôvodného obohatenia. Okresný súd Trenčín vec riadne prejednal a rozsudkom zo dňa 27. 5. 2008 sp. zn. 19 C/41/2008-51 žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol a neúspešného žalobcu zaviazal na náhradu trov konania sťažovateľovi vo výške 4.965 Sk / t. j. 164,81 €.

... Podľa § 207 ods. 3 O. s. p., Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 14. 10. 2010 sp. zn. 19 Co/47/2010-124 odvolacie konanie zastavil a zároveň rozhodol o trovách konania tak, že „Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.“

Svoje rozhodnutie o nepriznaní trov konania oprel Krajský súd o ustanovenie § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p. s tým, že aplikáciu týchto ustanovení na daný prípad odôvodnil nasledovne:

„... V sporovom konaní má účastník zásadne právo na náhradu trov konania, ak bol v konaní úspešný, prípadne nárok na náhradu podľa pomeru úspechu vo veci (§ 142 O. s. p.)

Výnimka zo zásady podľa § 142 O. s. p. je upravená v § 146 O. s. p. podľa tohto zákonného ustanovenia nemá žiaden z účastníkov právo na náhradu trov podľa výsledku konania.

Povinnosť nahradiť druhému účastníkovi trovy zastaveného konania možno uložiť niektorému z účastníkov len výnimočne. V danom prípade návrh vo veci samej bol podaný právnym predchodcom navrhovateľov 1/ až 5/ J. H., ktorý z dôvodu zamietnutia návrhu podal proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa odvolanie. Zomrel v priebehu odvolacieho konania a do konania v postavení navrhovateľov vstúpili jeho dedičia - navrhovatelia 1/ až 5/. Vstúpili do práv a povinností pôvodného navrhovateľa. Pred začatím pojednávania odvolacieho súdu prejavili svoju vôľu nepokračovať v konaní začatom na návrh ich právneho predchodcu. Vychádzajúc z uvedených skutočností odvolací súd vyvodil, že pri posúdení splnenia predpokladov pre prípadné vyslovenie povinnosti na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 2 O. s. p. má v danej veci význam aj posúdenie samotného postoja

navrhovateľov 1/ až 5/. Nemožno ponechať bez povšimnutia, že navrhovatelia 1/ až 5/ spor nevyvolali, vstúpili do konania až v priebehu odvolacieho konania a v spore nemali záujem pokračovať.

V preskúmvanej veci neboli dané dôvody, pre postup podľa § 146 ods. 2 O. s. p. a strohá aplikácia tohto zákonného ustanovenia o náhrade trov by mohla v tomto konkrétnom prípade viesť k nežiadúcej tvrdosti...“

Zároveň poukazujeme aj na to, že vzhľadom na zrušenie skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenie veci na nové rozhodnutie o odvolaní bolo povinnosťou krajského súdu podľa § 243d ods. 1 O. s. p. rozhodnúť nielen o trovách odvolacieho konania (pôvodného i nového), ale aj o riadne uplatnených trovách dovolacieho konania, čo sa nestalo. Keďže v týchto prípadoch tvoria trovy pôvodného odvolacieho konania, dovolacieho konania i nového odvolacieho konania jediný celok, mal o nich krajský súd rozhodnúť jediným výrokom v uznesení, ktorým konanie zastavil (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

Krajský súd však vo svojom výroku o trovách zmieňuje iba trovy odvolacieho konania a riadne uplatnené a vyčíslené trovy dovolacieho konania zjavne opomenul. Toto porušenie však nebolo možné účinne odstrániť cestou opravného resp. iného právneho prostriedku, pretože za situácie, že súd už výslovne rozhodol o nepriznaní trov konania, nebolo možné dosiahnuť iný verdikt vo vzťahu k trovám dovolacieho konania, keďže v konaní sa nevyskytol žiaden dôvod na ich prípadnú separáciu...

Postup krajského súdu má v tomto prípade všetky znaky arbitrárnosti a svojvôle. Nerešpektovaním zákonom stanoveného procesného postupu vo vzťahu k priznávaniu náhrady trov konania i nerozhodnutím o riadne uplatnených trovách dovolacieho konania porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, čím zároveň spôsobil ujmu v majetkovej sfére sťažovateľa.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„I. Základné právo sťažovateľa Ing. J. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. 10. 2010 sp. zn.: 19 Co/47/2010-124, v časti, v ktorej rozhodol o trovách konania.

II. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. 10. 2010 sp. zn.: 19 Co/47/2010-124 v časti, v ktorej rozhodol o trovách konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť Ing. J. B. trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € do 2 mesiacov od doručenia nálezu na účet Advokátskej kancelárie s. r. o., T.“

K veci sa listom sp. zn. Spr 116/11 z 19. apríla 2011 vyjadril predseda krajského súdu, v ktorom uviedol:

„... Okresný súd Trenčín rozsudkom č. k. 19 C/41/2008-51 zo dňa 27. 5. 2008 návrh zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podal pôvodný navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v dôsledku ktorého bola vec predložená dňa 26. 8. 2008 Krajskému súdu v Trenčíne. Po preskúmaní veci podľa § 212 ods. 1 O. s. p. krajský súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil. Rozhodol bez nariadenia pojednávania, ktorý postup pripúšťa ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a odvolaciemu súdu nebola známa žiadna skutočnosť, ktorá by takýto postup vylučovala. Žiaden z účastníkov, ani právny zástupca odporcu neoznámili odvolaciemu súdu skutočnosť, že navrhovateľ J. H. zomrel, a to aj napriek tomu, že minimálne právnenému zástupcovi bolo známe, že krajský súd môže pristúpiť v zmysle zákonnej úpravy k rozhodnutiu veci bez nariadenia pojednávania. Krajský súd s prihliadnutím k veku navrhovateľa nemohol predpokladať (z obsahu spisu tomu žiadne okolnosti nenasvedčovali), že navrhovateľ stratí spôsobilosť byť účastníkom konania. Až v podanom dovolaní bolo odporcom v zastúpení právnym zástupcom oznámené, že navrhovateľ J. H. zomrel dňa 3. 7. 2008, t. j. v priebehu odvolacieho konania. I napriek tomu, že táto skutočnosť bola odporcovi známa a vzhľadom na časový odstup od predloženia veci odvolaciemu súdu sa dalo predpokladať, že odvolací súd vo veci rozhodne, nikto z účastníkov, ani právny zástupca odporcu si oznamovaciu povinnosť v tomto smere nesplnil a nechali odvolací súd naďalej vo veci konať. Po podaní dovolania vo veci a zrušení rozsudku odvolacieho súdu dovolacím súdom – uznesenie zo dňa 17. 12. 2009, sp. zn. 1 Cdo 172/2009, odvolací súd opätovne vo veci konal. Práve s prihliadnutím na skutočnosť, že pôvodný navrhovateľ zomrel a do jeho práv a povinností vstúpili jeho

dedičia, odvolací súd ich vyzval, aby oznámili, či trvajú na odvolaní, ktoré podal ich právny predchodca. Navrhovatelia 1), 4), 5) oznámili odvolaciemu súdu, že nemajú záujem, aby sa vo veci ďalej konalo a žiadali zastavenie konania. Navrhovatelia 2), 3) uviedli, že trvajú na odvolaní, avšak pred odvolacím súdom na nariadenom pojednávaní dňa 14. 10. 2010 mimo zápisnicu z pojednávania vyjadrili prekvapenie, že sa vo veci koná, uviedli, že nemali a ani nemajú záujem pokračovať v konaní. Do zápisnice odvolacieho súdu uviedli, že na odvolaní, ktoré podal pôvodný navrhovateľ, netrujú a žiadajú odvolacie konanie zastaviť. V dôsledku späťvzatia odvolania odvolací súd následne uznesením č. k. 19 Co/47/2010-124 zo dňa 14. 10. 2010 odvolacie konanie zastavil a s prihliadnutím na vyššie uvedené okolnosti, za ktorých navrhovatelia zobrali odvolanie späť, o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu, ktoré rozhodnutie náležité odôvodnil. Je nepochybné, že odporca, ktorý neoznámil odvolaciemu súdu skutočnosti o úmrtí pôvodného navrhovateľa a nechal odvolací súd konať, odvolacie konanie ponechal dôjsť do stavu, kedy sa trovy odporcovi navyšovali aj z dôvodu jeho nečinnosti. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd nemal v úmysle uložiť navrhovateľom nahradiť trovy odvolacieho i dovolacieho konania odporcovi, nakoľko trovy odvolacieho konania zahrňajú pri rozhodovaní odvolacieho súdu aj trovy dovolacieho konania, ktoré by v prípade ich priznania boli špecifikované v odôvodnení rozhodnutia.

S poukazom na hore uvedené navrhujem predmetnú sťažnosť zamietnuť...“

Predseda krajského súdu v podaní z 19. apríla 2011 a právny zástupca sťažovateľa v podaní z 2. júna 2011 uviedli, že netrujú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokovávaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov. Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie

základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (II. ÚS 172/05).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorá určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva a slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00).

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti taktiež vyslovil, že slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú ustanovené priamo v čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení

základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy (III. ÚS 328/05, III. ÚS 260/07).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci a z už uvedených hľadísk a princípov posúdil ústavný súd aj námietku porušenia v s'ťažnosti označených práv s'ťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 vo výroku o trovách konania.

Podstatou s'ťažnosti je tvrdenie s'ťažovateľa, že krajský súd uznesením č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 nepriznal bez relevantného dôvodu s'ťažovateľovi náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania aj napriek tomu, že mal v konaní plný úspech.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôraznil, že rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu. Ústavný súd už viackrát rozhodoval o ústavnosti rozhodnutí o trovách konania (II. ÚS 56/05, II. ÚS 31/04, III. ÚS 166/09).

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručuje čl. 46 ods. 1 ústavy. Súčasťou zákonnej úpravy platenia a náhrady trov konania, ktorá vyplýva najmä z Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), je reálnym naplnením obsahu tohto ústavného práva.

Prístup k súdnej a inej právnej ochrane totiž závisí aj od toho, či účastník konania má, alebo nemá vytvorené ekonomické predpoklady na uplatnenie tohto základného práva bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Preto procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (III. ÚS 56/05 a iné).

Krajský súd uznesením sp. zn. 19 Co 47/2010 zo 14. októbra 2010 zastavil odvolacie konanie a o úhrade trov odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Úlohou ústavného súdu je v tomto prípade posúdiť, či napadnutým uznesením krajský súd poskytol sťažovateľovi adekvátnu ochranu jeho označeným právam, najmä však jeho základnému právu na súdnu ochranu zaručenému čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie garantovanému čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 uviedol:

„... Nakoľko navrhovatelia vzali svoje odvolanie späť pred tým, než bolo o odvolaní rozhodnuté, odvolací súd v zmysle citovaného zákonného ustanovenia odvolacie konanie zastavil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

V sporovom konaní má účastník zásadne právo na náhradu trov konania, ak bol v konaní úspešný, prípadne nárok na náhradu podľa pomeru úspechu vo veci (§ 142 O. s. p.).

Výnimka zo zásady podľa § 142 O. s. p. je upravená v § 146 O. s. p. Podľa tohto zákonného ustanovenia nemá žiaden z účastníkov právo na náhradu trov podľa výsledku konania.

Povinnosť nahradiť druhému z účastníkov trovy zastaveného konania možno uložiť niektorému z účastníkov len výnimočne. V danom prípade návrh vo veci samej bol podaný právnym predchodcom navrhovateľov 1/ až 5/ J. H., ktorý z dôvodu zamietnutia návrhu

podal proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa odvolanie. Zomrel v priebehu odvolacieho konania a do konania v postavení navrhovateľov vstúpili jeho dedičia - navrhovatelia 1/ až 5/. Vstúpili do práv a povinností pôvodného navrhovateľa. Pred začatím pojednávania odvolacieho súdu prejavili svoju vôľu nepokračovať v konaní začatom na návrh ich právneho predchodcu. Vychádzajúc z uvedených skutočností odvolací súd vyvodil, že pri posúdení splnenia predpokladov pre prípadné vyslovenie povinnosti na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 2 O. s. p. má v danej veci význam aj posúdenie samotného postoja navrhovateľov 1/ až 5/. Nemožno ponechať bez povšimnutia, že navrhovatelia 1/ až 5/ spor nevyvolali, vstúpili do konania až v priebehu odvolacieho konania a v spore nemali záujem pokračovať.

V preskúmvanej veci neboli dané dôvody, pre postup podľa § 146 ods. 2 O. s. p. a strohá aplikácia tohto zákonného ustanovenia o náhrade trov by mohla v tomto konkrétnom prípade viesť k nežiadúcej tvrdosti.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia. “

Krajský súd oprel svoje rozhodnutie vo výroku o trovách o záver, že v danom prípade síce navrhovatelia vstúpili do práv a povinností po poručiteľovi (pôvodnom navrhovateľovi) v predmetnom súdnom konaní, avšak nemali záujem v ňom pokračovať, nedali príčinu na začatie súdneho konania, v rámci odvolacieho konania vzali odvolanie späť, a preto bolo by neprimerane tvrdé, ak by ich krajský súd zaviazal na náhradu trov súdneho konania v prospech sťažovateľa (odporca v súdnom konaní).

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že v teórii občianskeho procesného práva sa rozoznáva v rámci procesného nástupníctva univerzálna sukcesia a singulárna sukcesia. O univerzálnu sukcesiu ide vtedy, ak právny nástupca vstupuje do všetkých práv a povinností po účastníkovi konania (napr. z titulu dedenia, zmeny právnej formy obchodnej spoločnosti alebo družstva na inú právnu formu). O univerzálnu sukcesiu ide vtedy, ak právny nástupca vstupuje len do niektorých práv a povinností po účastníkovi konania (napr. z titulu postúpenia pohľadávky). V súdnom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 19 Co 47/2010 došlo k univerzálnej právnej sukcesii z titulu dedenia (§ 92 ods. 2 a 3, § 107

ods. 1 a 3 OSP). Po nebohom navrhovateľovi J. H. sa stali na základe osvedčenia o dedičstve notárky JUDr. B. O. č. k. 17 D/931/2008-32 zo 14. januára 2009 procesnými právnymi nástupcami v postavení navrhovateľov dedičia O. H., E. D., A. S., M. Ch. a E. H. Tieto osoby sa stali procesnými právnymi nástupcami po nebohom navrhovateľovi so všetkými právnymi následkami, ktoré procesné právo spája s vedením súdneho konania, a teda vstúpili do súdneho konania na strane navrhovateľov do všetkých procesných práv a procesných povinností po nebohom navrhovateľovi. To znamená, že na týchto procesných nástupcov sa viažu aj procesné právne následky súvisiace s náhradou trov súdneho konania, v ktorom došlo k zastaveniu konania z dôvodu späťvzatia odvolania navrhovateľmi.

Úlohou všeobecného súdu konajúceho v civilnom procese je vyjadriť konkrétny, záväzný, nezameniteľný právny názor na konkrétne skutkové dôvody. Tieto dôvody musia byť aj konkrétne, aby objasňovali výroky a neboli arbitrárne.

Vzhľadom na už uvedené dospel ústavný súd k záveru, že uznesením krajského súdu č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 bolo porušené základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 19 Co 47/2010-124 zo 14. októbra 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Odvolačný súd bude znovu povinný skúmať rozhodnutie o trovách konania vzhľadom na zohľadnenie všetkých okolností prerokovávanej veci a aj vzhľadom na úspech v konaní.

Podľa ustanovenia § 1 OSP zákonnú povahu upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb. V konkrétnom prípade by bolo potrebné zo strany krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadnúť aj na spravodlivé riešenie vzťahov medzi účastníkmi konania, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou materiálneho prístupu k výkonu súdnictva.

Rozhodnutím o nepriznaní trov konania bolo zasiahnuté aj do majetkovej sféry sťažovateľa.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom spoločnosťou Advokátska kancelária s. r. o., T. Právny zástupca sťažovateľa si v sťažnosti z 28. decembra 2010 uplatnil trovy konania v sume 254,88 € za dva úkony právnej služby.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2009 v sume 721,40 €. Právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikol podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume uplatnenej jeho právnym zástupcom, t. j. 254,88 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 120,23 € (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti). Ďalej ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľa dvakrát náhradu režijného paušálu po 7,21 € podľa vyhlášky. Ústavný súd vyslovil povinnosť krajského súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnomu zástupcovi sťažovateľa (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2011